

Oslo 6. september 1989
Debattmøte med
Høyres leder, Jan P Syse

Med forbehold om endringer
SPERRET til 6.9.89 kl 1800

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

ÅPNINGSINNLEGG

Dette valget dreier seg om

- hvordan vi skal skape vekst og sikre full sysselsetting,
- hvordan vi skal løse velferds- og hverdagsoppgavene
- og det dreier seg om hvordan vi skal sikre miljøet og livsgrunnet for våre barn og barnebarn.

Arbeiderpartiet vil forsette den dugnaden vi er så godt igang med - og som har gjort 90-årene til mulighetenes ti-år - slik næringslivet selv betegner det.

Det var nødvendig med en opprydding i norsk økonomi da vi vinteren 1986 sto ved kanten av stupet - slik Høyres ledere beskrev det. Gjennom felles løft og større samfunnsansvar har vi nådd langt på 3 år. Det er resultatene som teller.

La meg minne om dem - siden Syse i denne valgkampen hevder at vi ikke ønsker å snakke om dem:

- Prisstigningen er under kontroll. Den er laveste i Norden.
- Renta er gått ned - og den vil gå ytterligere ned, hvis vi holder stø kurs.
- Eksporten er gått opp - og importen ned. Norsk næringsliv vinner nye kunder både hjemme og ute.
- Underskuddet i utenriksøkonomien på 40 milliarder i 1986 vendes i år til et overskudd på 20 milliarder.

"Ja, det går bedre nå" - som Dagens Næringsliv forleden kunne slå fast på 1. side. Og som de økonomiske analysene fra DnC, Kreditkassen og Statistisk Sentralbyrå alle bekrefter.

Man skal lete med lys og lykte etter noen med økonomisk innsikt som ikke vil mene at det er skjedd en kraftig forbedring i norsk økonomi på disse tre årene.

Det er jo ikke vi, men Syse selv, som gjemmer seg bak skjermbrettet i denne valgkampen - når han hevder at "resultatene er betydelig forverret" - slik han gjorde i fjernsyns-utspørringen.

Han ber folk selv "ta en test på hvordan de selv har det, hvordan deres problemer er med å få endene til å møtes".

Høyres leder snur nå saken helt på hodet. Han later som om det kjempeunderskuddet som i 1986 var skapt i norsk økonomi - ga mulighet for å øke levestandarden for oss alle og øke enda raskere løse oppgavene på alle områder.

Sannheten er jo: Det var Syse og andre høyreledere som i april 1986 måtte gå ut og fortelle hvor galt det var gått. Stortinget fikk da høre at den økonomiske krisen var så stor at regjeringen ikke lenger kunne holde fast ved sitt eget langtidsprogram.

Arne Skauge som var finansminister de siste 14 dagene sa at levestandarden måtte ned med 10-15 % de nærmeste årene hvis vi skulle få balanse i økonomien igjen.

Det var oppgaven det borgerlige flertallet ikke maktet å gå løs på og som de overlot til Arbeiderpartiet å rydde opp i. Da går det ikke an i dag å late som om det var mulig å gjennomføre denne snuoperasjonen uten at noen skulle merke det. Det er dette Høyre i denne valgkampen forsøker å fortelle folk.

Da jobben skulle gjøres, meldte de seg ut. De fraskrev seg ansvaret for å løse problemene - og nå fraskriver de seg ansvaret for hvordan landet kom opp i dem også. I motsetning til Høyre tar vi ansvaret for den politikken vi har ført.

De overlot til andre å trekke vogna opp bakken. De valgte å gå ved siden av og kritisere. Og hva var kritikken ?

3

Jo, at vi ikke strammet inn nok - og - framfor alt - at vi skulle strammet inn sterkere overfor kommuner og fylker.

Nå forsøker de å fortelle oss at de visste om en annen vei - som ikke hadde skapt noen problemer for noen. Dette er rett og slett dobbeltmoral.

Vi ser nå at næringslivsledere er redde for en ny runde med mangel på styring, uenighet og usikkerhet. De ser hva som kan gå tapt: Det solide grunnlaget som nå er lagt for ny vekst i 1990-årene.

Vi er inne i kanskje den viktigste fasen av den økonomiske snuoperasjonen. Nå må vi stå løpet ut. Det Arbeiderpartiet ber om velgernes tillit til, er å fullføre den jobben vi er igang med. Da skal vi også få arbeidsledigheten ned. Vi har styrket norsk økonomi slik at vi kan satse enda mer på å få ledigheten ned. Vi bygger bro mellom de arbeidsplassene som var og de som nå kommer.

I konservative land har de forsøkt å løse de økonomiske problemene på en måte som gir høy og varig ledighet. Da er det de arbeidsledige som må bære byrdene. Vi løser problemene ved å løfte i flokk. Det er forskjellen på konservativ og sosialdemokratisk politikk.

Vi må fortsette samarbeidet om inntektspolitikken for å holde priser og kostnader under kontroll.

Skal det være mulig må vi føre en rettferdig fordelingspolitikk - og ikke gjøre som Høyre - love de største skattelettelsene til dem som tjener mest.

Vi må fortsatt satse sterkt på forskning og utvikling. Her har vi økt innsatsen med 1 milliard - langt mer enn hva den borgerlige regjeringen satset da vi hadde store oljeinntekter og overskudd i utenriksøkonomien. Vi vil øke den statlige forskningsinnsatsen med 300 millioner i året de neste fire årene.

Vi må ha en aktiv europa-politikk for å sikre norsk interesser. Men da er det nødvendig med en regjering som ikke er handlingslammet

Det er vanskelig å spore noe folkekrav om en ny regjering. Det kan kanskje komme av at folk ser behovet for styring og handling. Willoch-regjeringen lot de vanskelige oppgavene ligge. Mange er nok redd for at en Syse-regjering vil gjøre det samme.

Syse var industriminister fra høsten 1983 til høsten 1985. Men han våget ikke løfte på de tunge steinene. Derfor ble du en dyr mann, Syse. I denne perioden brukte du 1,2 milliarder på et ilemnittverk i Tyssedal, 1 milliard på Kongsberg Våpenfabrikk og over 1 milliard på Jernverket.

Tilsammen 3.3 milliarder - eller 3 300 kroner pr norsk familie.

I stedet for å gå løs på den nødvendige omstillingsjobben - slik Finn Kristensen gjør - skjøv Willoch-regjeringen problemene foran seg og subsidierte statsbedriftene med i alt 8,5 milliarder kroner.

Det nytter ikke å skyve problemene foran seg. Da går det galt. Slik det har gjort i andre land som har satset på den oppskriften - som i Danmark. Det skjøv også den konservative regjeringen problemene foran seg. I dag er underskuddene så store at danskene må bruke 1 månedslønn bare på å betale rentene på utenlandsgjelden. Ledigheten er på 8% og ingen tror den vil gå ned.

I Sverige gjorde den sosialdemokratiske regjering som vi har gjort: Gikk løs på problemene og skapte grunnlag for ny vekst. Også i Sverige hadde de en tid høy arbeidsledighet. Nå går svensk industri for fullt og de har full sysselsetting.

Det er bare gjennom opprydding i økonomien og ny vekst vi også kan skape grunnlag for å løse velferdsoppgavene og sikre miljøet.

Hva hadde vært alternativet til den politikken Arbeiderpartiet har fått mellompartienes støtte til i disse tre årene ?

En sterkere innstramning på offentlige budsjetter. Da ville kommunene og fylkene hatt 2 milliarder mindre å rutte med. Da ville de hatt mindre å bruke på eldreomsorg, skole og barnehager - og ledigheten ville vært enda høyere.

Og hva skulle Byrådet her i Oslo gjort da ? De ville nok ikke skylde på sine egne, selv om de kunne hatt grunn til det.

Vi ville ikke fått en eneste av de sosiale reformene som er gjennomført. Når de ikke fikk til noe før 1986, ville de ikke greid det etter 1986. Og vi ville ikke hatt noen ny giv i miljøpolitikken. Noe som var helt nødvendig etter at innsatsen ble redusert og lovverket svekket under den borgerlige regjeringen.

Ja - vi hadde heller ikke hatt grunnlag for en reell økning på over 5 % hvert år i kriminalpolitikken som vår regjering har gjennomført. - Selv på dette område - hvor Høyre og ikke minst Syse gjennom mange år har snakket om behovet for sterkere innsats. Men hva gjorde de da de hadde sjansen ? Jo, de reduserte inntaket på politiskolen.

Da holder ikke det halmstrået Syse klamret seg til i fjernsyns-utspørringen: Dere har jo glemt at vi har foreslått mer til politiet i opposisjon.

Jeg skal gi Syse rett i det: Høyre gjør seg best i opposisjon.

*

Høyres leder pekte ved starten av valgkampen på de spørsmålene velgerne må ta stilling til:

- Hva skal gjøres og hvem skal gjøre det ?

Ja, det er spørsmålene. Men, har dere hørt noe svar fra de fem borgerlige partiene på dette ? Jeg har det ikke.

Hvert parti har gitt vidt forskjellige svar:

6

Syse skal ha en helt ny kurs i den økonomiske politikken, Bondevik i familiepolitikken, Venstre i miljøpolitikken og Senterpartiet skal halvere momsens på mat.

Hvordan skal disse fire partiene få tid til å styre landet ? De får jo mer enn nok med å styre hverandre.

Og - som om det ikke ville være vanskelig nok å forene alt dette - mellompartienes utgiftspolitik og Høyres skattepolitikk - til en politikk - så vet vi at de fire også blir avhengig av Fremskrittspartiet for å få flertall.

Får vi en borgerlig regjering etter valget - får vi en regjering med Høyre som kaptein og Fremskrittspartiet som navigatør - og mellompartiene kommer til å ro så det fosser.

Det kommer til å gå som det gikk med Columbus. Da han la ut på ferden, visste han ikke hvor han skulle. Da han kom fram visste han ikke hvor han var - og da han kom hjem igjen visste han ikke hvor han hadde vært.

Det flertall de borgerlige nå ber velgerne om - det har de jo allerede i dag. De fikk de også i 1985. Men de har ikke greid å styre. Er det noen som tror at det skal bli lettere når Fremskrittspartiet kanskje får - ikke to, men 20 mandater ?

For Syse blir det som å ha en fot på kaia og en ombord i skuta, når den legger fra land.

Høyre har ikke vært villig til å ta opp kampen mot Fremskrittspartiet.

Forklaringen er at Høyre vil bruke mellompartiene som støttespillere for å komme inn i regjeringskontorene - og Fremskrittspartiet som støttespiller for mer høyrepolitikk.

Fire dager før valget er regjerings-spørsmålet på borgerlig side fortatt helt uklart. Det er fem partier som spriker i alle retninger Og spriken er ikke blitt mindre gjennom valgkampen. Tvert imot.

Mister vi styringen, besluttsomheten og evnen til å trekke sammen, har vi det verste foran oss og ikke bak oss.